

Tűzvédelmi követelmények érvényesítése kórházak rekonstrukciójánál I.

A hazai kórházaink műszaki állapota „hagy némi kívánnivalót” maga után. Az intézményeken végzett átalakításokkal, rekonstrukciókkal foglalkozik szerzőnk. Nem titkolt célja, hogy gyakorlati információkkal segítse a kórház tűzvédelemért felelős szakembereinek munkáját.

Engedély- vagy bejelentés köteles

Tűzvédelmi szempontból alapvetően kétféle építési tevékenységet¹ különböztetünk meg.

Ahol az építési munkálatok mértéke és módja miatt az építési hatóság engedélye vagy a bejelentés tudomásul vétele szükséges, ott a tűzoltóság a vonatkozó jogszabály rendelkezése alapján² szakhatóságként vesz részt az engedélyezési eljárás során. Ezekben az esetekben az Országos Tűzvédelmi Szabályzat³ (OTSZ) vonatkozó fejezete szerint tűzvédelmi műleírás elkészítése kötelező a tervfejezethez, melyhez a felelős tervezőnek tűzvédelmi szakértőt kell bevonnia. Az OTSZ az általános tervezési alapelvek és tűzvédelmi célok mellett konkrétan kitér a kórházak, rendelőintézetek betegellátó funkciójú tűzszakaszaira illetve a mozgásukban és/vagy cselekvőképességükben korlátozott személyek kiürítésére vonatkozó követelményekre, sőt, a műleírás mellett a tervdokumentációhoz orvostechnológia leírást is megkövetel. Átalakítás illetve rekonstrukció esetében a létesítéssel kapcsolatos előírásokat a változások mértékéig és körében kell alkalmazni, így elmondhatjuk, bár az OTSZ megfelelően szabályozza a kórházakkal kapcsolatos követelményeket, ezeket csak a „zöldmezős” beruházásoknál lehet teljes körűen érvényesíteni. Mindemelllett jelentős pozitívum, hogy ahol a tűzoltóság, mint szakhatóság bevonása szükséges, ott a követelmények érvényre jutásáról használatbavételi eljárás során helyszíni bejárásom győződik meg, ez pedig lényeges garancia arra, hogy az elkészült rész a jóváhagyott terveknek megfelelő, így kielégíti a vonatkozó tűzvédelmi követelményeket és az esetlegesen fennálló hiányosságok is jó eséllyel felszínre kerülhetnek.

Új követelmények

Magyarországon az egészségügyi létesítmények többsége néhány nagyobb lépcsőben, a XIX. század második felétől az 1980-as évek végéig tartó időszakban épült. Az állomány kb.10%-a, mely az 1990-es évek eleje óta létesült.⁴ Legyen szó akár régebbi pavilonrendszerű, vagy modernebbnek számító tömbkórházról, használati körülményeik és „életkoruk” alapján szinte állandóan valamilyen mértékű felújításra szorulnának. Erre szükség is van, hisz a műszaki biztonság mellett a környezeti feltételek, továbbá az orvostechnológia fejlődése, energiagazdálkodási és logisztikai szempontok is egyre inkább bizonyos körű átalakításokat indokolnak.

---

¹ Építési tevékenység: építmény, építményrész, épületegyüttes megépítése, átalakítása, bővítése, felújítása, helyreállítása, korszerűsítése, karbantartása, javítása, lebontása, elmozdítása érdekében végzett építési-szerelési vagy bontási munka végzése.

² 193/2009. (IX. 15.) Korm. rendelet az építésügyi hatósági eljárásokról és az építésügyi hatósági ellenőrzésről

³ 9/2008. (II. 22.) ÖTM rendelet az Országos Tűzvédelmi Szabályzat kiadásáról

⁴ A kórház, mint műszaki létesítmény, tanulmány, p.2 Egészségügyi Minisztérium, 2008
www.eum.hu/download.php?docID=2838 letöltés ideje: 2011.03.01

Nem szükséges engedély

Más a helyzet azonban ott, ahol építési engedély vagy bejelentés köteles munkával nem járó építési tevékenységet végeznek, ugyanis ahhoz nincs szükség az építésügyi hatóság előzetes engedélyére sem.⁵ Ezekben az esetekben a tűzoltóság bevonása sem történik meg, mint szakhatóság, de a Tűzvédelmi Törvény⁶ rendelkezései nem hagyhatók figyelmen kívül, miszerint:

- azokat a változásokat, amelyek a településen, illetőleg a létesítményben a tűzoltást befolyásolhatják (út, közművezetékek elzárása, forgalom elterelése stb.), a kezdeményező vagy az elhárításért felelős szerv haladéktalanul köteles az állandó készenléti szolgálatot ellátó hivatásos önkormányzati, illetőleg önkéntes tűzoltóságnak szóban azonnal és írásban is bejelenteni;
- a tűzvédelmi helyzetre kiható olyan tevékenységet, amely a létesítmény, az épület, az építmény, a helyiség vagy a szabadterület tűzveszélyességi osztályba sorolásának megváltoztatását teszi szükségessé, annak megkezdése előtt legalább tizenöt nappal a kezdeményező a tűzvédelmi hatóságnál köteles bejelenteni;
- a felelős tervező köteles a tervekhez tűzvédelmi fejezetet készíteni, amely tartalmazza a vonatkozó jogszabályokban, hatósági határozatokban foglalt követelmények kielégítését;

---

⁵ 37/2007. (XII. 13.) ÖTM rendelet az építésügyi hatósági eljárásokról, valamint a telekalakítási és az építészeti-műszaki dokumentációk tartalmáról

⁶ 1996. évi XXXI. törvény a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról

- a kivitelező köteles a tervben szereplő tűzvédelmi követelményeket a kivitelezés során megtartani, megvalósítani, a tervezési hiányosságok megszüntetését a felelős tervezőnél, illetőleg a beruházónál kezdeményezni;
- a felelős tervezőnek és a kivitelezőnek a fentiekben foglaltak érvényesítéséről írásban kell nyilatkoznia.

Betartandók, ha nem kell engedély

A Törvény rendelkezései megadják a lehetőséget, hogy a tűzvédelmi követelményeket ebben az esetben is lehessen valamilyen mértékben érvényesíteni. Engedélytől függetlenül megköveteli továbbá a tűzvédelmi tervfejezetet (ami nem egyenlő a már ismertetett műszaki leírással) illetve megjeleníti a tervezői felelősséget.

Ha egy építési tevékenység nem engedélyköteles, ez nem azt jelenti, hogy a tűzvédelem érdekei bármilyen mértékben is sérülhetnek. A Tűzvédelmi Törvény mellett az Építési Törvény⁷ is megfogalmazza a tűzbiztonsággal kapcsolatos általános előírásokat. Természetesen *a nem engedélyköteles átalakítások felújítások esetén is alkalmazni kell a vonatkozó jogszabályok fejezeteit azok körében és mértékéig*, azonban hiányzik a tervellenőrzés és a használatbavételi eljárás a tűzoltóság részéről, így ha a bejelentéshez szükséges feltételek nem teljesülnek (osztályba sorolás megváltozása) az esetleges problémák, hiányosságok általában már későn, egy tüzeset utáni tűzvizsgálati eljárás során derülnek ki.

Az építési terület

Első lépésben tisztázni kell, az építési munkák mely épületrészeket, helyiségeket érintenek (kivitelezési és depóterületek). Bevett gyakorlat a területet úgy meghatározni, hogy az teljes mértékben körülhatárolható, a gyalogos-, illetve gépjárműforgalom elől elzárható legyen, melynek vagyon-, és munkavédelmi, biztonsági szempontokon kívül célja a hatókörben tartózkodók védelme is. A gyakorlatban a kivitelezési munkák nagy része beltéren történik, azonban a felvonulási (depóterület) kültéren kerül kijelölésre (általában udvaron). A terület lehatárolása tűzvédelmi szempontból több problémát is felvethet, főleg, ha az intézmény zsúfolt belvárosi környezetben került elhelyezésre. Ilyenkor elképzelhető, hogy a lehatárolás érinthet a tűzoltó beavatkozás szempontjából lényeges területet (felvonulási terület) vagy eszközt (tűzcsep). Természetesen törekedni kell ennek elkerülésére, de más megoldás hiányában a terület lezárását, mint a tűzvédelemre kiható változást a területileg illetékes hivatásos önkormányzati tűzoltósággal, mint első fokú hatósággal egyeztetni kell, amely kérelemre eltérést engedélyezhet a beavatkozással kapcsolatos előírások alól. Természetesen ennek feltétele a kérelemben igazolni, hogy az építető által alkalmazott kompenzáló megoldás az eredetivel azonos fokú biztonságot nyújt. Egy lehetséges módszer lehet pl. egy fő vagyonőr 24 órás szolgálatba állítása, aki tűzjelzést követően azonnal szabaddá teszi az érintett útvonalat, de a terület és az építmény adottságaitól függően még számos egyéb variáció is elképzelhető. A munkaterületre a kivitelező munkavállalói csak előre egyeztetett lista alapján léphetnek be. Tűzvédelmi szempontból is célszerű tudni, ki végez munkát a területünkön, ugyanis alapfeltétel, hogy a külső vállalkozó emberei is tisztában legyenek a helyi tűzrendészeti előírásokkal, amelyet oktatás formájában a munka megkezdése előtt dokumentáltan kell megkapniuk az intézmény tűzvédelméért felelős illetve műszaki szakembereitől. Amennyiben a kivitelező munkavállalója (tűz) veszélyes anyagot, veszélyes

---

⁷ 1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről

készítményt kíván felhasználni a munkavégzés során, igazolni kell, hogy a veszélyes anyagok és veszélyes készítmények kezelésével kapcsolatos oktatásban részesült és a szükséges ismeretekkel rendelkezik. Az oktatási kötelezettség a kivitelező vállalkozót terheli.

Anyagtárolással kapcsolatos követelmények

Az intézménynek folyamatosan tisztában kell lenni a területén tárolt anyagok és eszközök mennyiségével és minőségével. A (tűz)veszélyes anyagok beszállítása mindig a vonatkozó biztonsági adatlap birtokában történhet, hogy ismerjük (többek közt) azok veszélyességét és tárolási előírásait. Különös figyelmet kell fordítani az éghető folyadékokra (pl. oldószeres festékek, stb.) és a gázpalackokra. Egy esetleges tűzoltás során fontos, hogy a kivonuló egységek időben értesüljenek az ideiglenesen tárolt anyagok helyéről, mennyiségéről és fajtájáról. Amennyiben lehetséges, korlátozzuk az éghető anyagok jelenlétét a napi felhasználáshoz szükséges mennyiségre, illetve a beszállítást úgy ütemezzük, hogy a beérkező anyagok tárolás nélkül, rögtön beépítésre kerüljenek. Ha ez gazdasági vagy szervezési szempontokból kivitelezhetetlen, különös gondot kell fordítanunk a depóterület kialakítására.

Depóterület kialakítása

- a tárolt anyagok mennyisége, tűzveszélyessége;
- a terület rendezettsége;
- a tárolt anyagok tulajdonságai, esetleges egymásra hatása;
- a tűzvédelmi eszközök, berendezések hozzáférhetősége;
- menekülési utak biztosítása;
- a tűzvédelem szempontjából szükséges rendelkező feliratok elhelyezése (pl. dohányzás és nyílt láng használatának tilalma, stb.);
- az esetleges oltáshoz szükséges kiegészítő eszközök biztosítása (pl. kézi tűzoltó készülék);
- tűzveszélyes folyadékok tárolásánál kármentő biztosítása;
- az éghető anyagok (folyadékok, oldószeres festékek, faanyagok, gázpalackok stb.) beltéren való tárolásának korlátozása;
- a tároló helyiség, szabadter kialakítását tekintve tűzvédelmi szempontból legyen alkalmas a tárolandó anyag elhelyezésére.

Ha lehetséges, érdemes a tárolóhelyet tűzjelző érzékelővel ellátni, vagy eleve olyan területet kijelölni, ahol tűzjelző érzékelő működik. Az alkalmazott érzékelő érzékelési elve alapján feleljen meg a tárolt anyag tulajdonságainak. Amennyiben a tárolással megváltozik a helyiség illetve szabadter tűzveszélyességi osztálya, (vagy tűzterhelése) azt a már tárgyaltak szerint a tűzoltóságnak be kell jelenteni. A tárolás előírásait az OTSZ vonatkozó fejezetei részletesen tárgyalják, amit minden esetben be kell tartani, és rendszeresen ellenőrizni kell.

A működő épület problémái

Működő kórházakban előfordul, hogy az építési területet nem lehet teljesen elzárni a kórház munkavállalói és a betegforgalom elől. Ennek tipikus példája az olyan, több ütemben megvalósított átalakítás, amikor a kivitelezési munkák egyszerre egy szárnyra vagy egy emeletre illetve azok részeire terjednek ki, ahol lehetnek működő ellátó vagy diagnosztikai, stb. helyiségek. Ilyenkor, ha lehetséges, korlátozni kell az átmenő forgalmat az érintett területen. Amennyiben mégis szükség van az áthaladásra, fokozott figyelmet kell biztosítani a

kiürítésre számításba vett közlekedők (de legalább egy jól elhatárolt rész) járhatóságára. A közlekedőkön végzett munka során fel kell hívni a figyelmet a liftek használatára a lépcsőházi közlekedők helyett és feliratokat kihelyezni, amik figyelmeztetnek a folyamatban lévő munkálatokra.

A munka idejére összegyűlt anyagok, bútorok, iratok, eszközök ideiglenes tárolását a tűzvédelmi követelményeket megvalósítva kell megoldani. Gyakori, hogy a helyiségek felújításakor azok berendezési tárgyainak átmeneti tárolására hely hiányában a közlekedőket (is) használják, ami a tűzterjedés elősegítése mellett szűkíti a menekülésre számításba vett útvonalat, elektromos berendezéseket torlaszol el, illetve nehezíti a tűzvédelmi eszközök hozzáférhetőségét. Ezért még a rekonstrukció megkezdése előtt a tűzvédelmi hatóság és a kórház szakembereinek bevonásával meg kell határoznunk a létesítmény és a kivitelező eszközeinek, anyagainak ideiglenes tárolási módját a munkálatok idejére. Gondoskodjunk az építési törmelék és a kikerült selejt folyamatos elszállíttatásáról. Problémát okoz továbbá az egészségügyi kartonok és nyilvántartások tárolása, amik hosszú ideig nem selejtezhetőek. Egyetlen helyiségbe való zsúfolásuk nagymértékben megnöveli a tűzterhelést, illetve az előírt közlekedési utak sem tarthatóak.

Tiszolczi Balázs Gergely

Biztonságtechnikai mérnök, munka-, és tűzvédelmi előadó

Semmelweis Egyetem Biztonságtechnikai és Logisztikai Igazgatóság